

[Gerda Møller.]
 studerende til Københavns universitet på-
 kalde vor sympati.“

Hermed sluttede forhandlingen.

*Forslaget til folketingsbeslutning
 forkastedes med 119 stemmer mod 8.*

Den næste sag på dagsordenen var:
*Anden behandling af forslag til lov om Ros-
 kilde universitetscenter.*

(Lovforslag nr. 64. Fremsat 6/11 75. Før-
 ste behandling 12/11 75. Betænkning 26/11
 75).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betæn-
 kningen.

Uden for betænkningen var der ikke stil-
 let ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsfor-
 slagene og spørgsmålet om lovforslagets
 overgang til tredje behandling sættes til
 forhandling under ét.

Jens Kristian Hansen (S):

„Før sidste korsvej“ var overskriften til
 en kronik, undervisningsminister Ritt Bjer-
 regaard havde i Berlingske Tidende den
 29. juli i år. Undervisningsministeren lod i
 sin kronik forstå, at hvis det reorganiserings-
 arbejde omkring RUC, der på daværende
 tidspunkt var i gang, ikke kom til at fun-
 gere, kunne en overgang til central styring
 blive nødvendig.

Vi står i dag ved anden behandling af for-
 slag til lov om Roskilde universitetscenter,
 forslag om at sætte centeret under admini-
 stration, ved denne korsvej ...

Formanden:

Der må være mere ro både til højre og
 venstre og midt i salen.

Jens Kristian Hansen (S):

Det betyder ikke, at når vi er nået denne
 korsvej, så drejer vi skarpt til højre eller
 skarpt til venstre eller kører baglæns. Det
 betyder, at vi stopper op for en tid. Det
 betyder, at vi stopper op og verificerer kom-
 passet for på den måde at få orden i tingene.

Det betyder ikke, at vi ved at vedtage det
 lovforslag, som vi her har til anden behand-
 ling, benægter den idé, der ligger i uddan-
 nelsen ved Roskilde universitetscenter.

Jeg vil også gerne henvise til en kronik,
 fhv. undervisningsminister Helge Larsen
 har i Politiken i dag, og jeg skal tillade mig
 at citere et afsnit fra denne kronik:

„Det må ikke ske sådan, at forsøg inden
 for universitetsuddannelserne gøres umu-
 lige. Netop universiteter skal være åbne for
 nye tanker og synspunkter. Hvordan skal de
 ellers løse den del af deres opgaver, der be-
 står i at udvide vor erkendelse og indsigt?
 Det må derfor være udelukket at lukke RUC
 eller standse igangværende forsøg.“

Vi ønsker på ingen måde at lukke Ros-
 kilde universitetscenter eller standse de
 igangværende forsøg. Vi ønsker at hjælpe
 Roskilde universitetscenter. Derfor kan vi
 tilslutte os undervisningsministerens notat,
 der ligger som bilag til betænkningen i dag,
 dette notat, der siger, at der oprettes et
 eksternt rektorat bestående af tre udefra
 kommende fagkyndige personer.

Det, vi ønsker, er, at der nu må blive ro
 omkring Roskilde universitetscenter. Vi
 ønsker, at det eksterne rektorat sammen
 med RUCs personale og studerende får ro
 til at gennemføre den igangværende reorga-
 nisering af centeret.

Vi tilslutter os også de af ministeren stil-
 lede ændringsforslag.

De af fremskridtspartiet stillede ændrings-
 forslag stemmer vi imod. Fremskridtspar-
 tiet ønsker som bekendt RUC og som be-
 kendt også andre centre nedlagt. Hvorfor
 så ikke sige det rent ud? Hvorfor komme
 med nogle forblommede udtalelser i en be-
 tænkning, der alligevel betyder, at partiet
 ønsker centeret og andre centre nedlagt?
 Man kunne sådan set lige så godt sige det
 rent ud. Meningen med disse ændringsforslag
 er jo på en reaktionær måde at binde cen-
 teret, således at det ikke kan komme til at
 fungere, og herefter at nedlægge det, og det
 vil vi ikke være med til.

Brixtofte (V):

Ved denne andenbehandling af forslaget
 ønsker jeg kun at komme med nogle få
 kommentarer.

Venstre er tilfreds med, at der oprettes
 et eksternt rektorat. Venstre er også til-

[Brixtofte.]

freds med, at dette eksterne rektorat får tillagt så vidtgående beføjelser, at de 3 valgte personer har magt til at gennemføre den reorganisering, som venstre har ønsket gennemført siden begyndelsen af dette år, hvor rapporterne fra professorerne Bent Rold Andersen og Erling Olsen dokumenterede, at de gode målsætninger for centeret var ødelagt af kræfter på centeret.

Venstre ønsker også de 3 valgte personer alt muligt held og lykke med deres kommende virke. Venstre er klar over, at det kan blive en meget hård kamp, fordi store dele af centeret sandsynligvis stadig væk ikke har opgivet at modarbejde reorganiseringen.

På denne baggrund har venstre klart sagt, at de 3 personer skal have bedst mulige arbejdsbetingelser for at klare oprydningsarbejdet. Derfor er det en forudsætning for venstre, at de 3 valgte hver for sig skal tiltræde et heldagsjob. Det betyder, at de 3 personer i de kommende år faktisk udelukkende skal beskæftige sig med dette arbejde på Roskilde universitetscenter. Det er ikke venstrehåndsarbejde at rydde forholdene på plads på Roskilde universitetscenter.

Venstre konstaterer, at de tre personer har fået tilstrækkelige beføjelser, og da de samtidig skal arbejde fuld tid på Roskilde universitetscenter, afhænger oprydningens succes af, om de tre valgte personer er de rigtige. En bedømmelse heraf kan venstre ikke blande sig i. Denne bedømmelse er 100 pct. ministerens ansvar.

Til sidst vil jeg udtrykke håbet om, at dette indgreb vil lykkes, og at det eksterne rektorats arbejde vil føre til succes. Venstre vil derfor spændt følge udviklingen i den kommende tid.

Jeg kan nævne, at venstre vil stemme mod de to af fremskridtspartiet stillede ændringsforslag, idet venstre mener, det er principielt forkert at sammenblende den lovgivende magt og den udøvende magt.

Halvgaard (FP):

Ved slutningen af mit første indlæg under førstebehandlingen af lovforslag nr. 64 om Roskilde universitetscenter fastslog jeg, at der under udvalgsarbejdet skulle fremkomme meget vægtige argumenter og yder-

ligere oplysninger, for at fremskridtspartiet skulle kunne tilslutte sig forslaget.

Her ved andenbehandlingen af lovforslaget kan jeg meddele, at der efter fremskridtspartiets opfattelse fra den nuværende undervisningsminister er kommet så vægtige udtalelser, at mit parti kan tilslutte sig forslaget. Dette sker dog ikke, uden at jeg på fremskridtspartiets vegne skal udtrykke min stærke kritik af de metoder, som har været taget i anvendelse i forsøg på at dække over en lang række forhold i forbindelse med RUC-sagen.

Det vægtige materiale, der har ført til, at vi vil stemme for lovforslagets vedtagelse, er naturligvis især det bilag, som er optaget i betænkningen på sidste side. Af dette bilag fremgår det klart, at det kommende eksterne rektorat får beføjelser som f. eks. direktionen i en større erhvervsvirksomhed. Det er efter mit partis overbevisning et skridt i den rigtige retning eller kort sagt en praktisk løsning af et vist fremskridtstilsnit.

Med hensyn til de direktøremner, som er blevet offentliggjort i pressen, kan man vel nok filosofere noget over ministerens valg af en overarkivar og en dyrlæge til at forestå reorganiseringen på centret. Men forklaringen på direktionssammensætningen er vel nok den enkle, at det har været utrolig svært at finde fagligt kompetente personer, der har været villige til for gode ord og betaling at påtage sig disse utaknemmelige hverv. Det er imidlertid vort håb, at de tre er tilstrækkeligt hårdføre til at kunne klare opgaven og fuldstændig vil holde sig deres opgave for øje, nemlig at bringe de skandaløse forhold på centret til ophør ved uden barnepengementalitet at træffe en række sandsynligvis upopulære beslutninger.

Vi har ikke i fremskridtspartiet megen tiltro til, at det overhovedet skulle være muligt at rette centret op, idet dette er et spørgsmål om en fuldstændig mentalitetsændring hos diverse grupper på centret. Denne mentalitetsændring tror vi desværre ikke vil finde sted, og derfor har vi fremsat ændringsforslag nr. 2, der ganske enkelt går ud på, at der bør fastsættes regler, der tager sigte på en total afvikling af centret i løbet af forårssemesteret 1976.

Da det imidlertid må forudses, at der

[Halvgaard.]

endnu ikke i folketinget kan skabes flertal for denne holdning, vil vi også gerne bidrage til, at der i de år, hvor Roskilde universitetscenter endnu måtte blive bevaret, kommer så velformede retningslinjer for det eksterne rektorat, som det nu engang med folketingets sammensætning er muligt at opnå. Dette er baggrunden for, at vi i betænkningen har opstillet et 10 punkts program for det eksterne rektorat, som det er vort håb at samtlige partier kan se at der er mere end alvor bag.

Ved fremskridtspartiets ændringsforslag nr. 1 gøres ministerens bemyndigelse betinget af forudgående tilslutning fra folketingets undervisningsudvalg, jævnfør den såkaldte finansudvalgspraksis. Der er i bemærkningerne til ændringsforslaget klart gjort rede for, hvorledes fremskridtspartiet har tænkt sig, at ordningen skal fungere i tiden fremover.

Den virkelige baggrund for ændringsforslaget, der giver udvalget mulighed for nøjere at følge udviklingen, er de dårlige erfaringer, udvalget har vedrørende det mislykkede reorganiseringsforsøg, hvor undervisningsministeren ikke fuldt ud levede op til udvalgets forventninger. For det første ved at hævde, at reorganiseringen kunne gennemføres på trods af den gældende styrelseslov, hvilket undervisningsministeren nu langt om længe har erkendt var umuligt. For det andet ved at hævde, at man kunne fastlægge et konkret fagligt indhold i uddannelserne på trods af en eventuel passivitet fra centralstudienævnenes side. Det var også en fejlsvurdering fra ministerens side, hvilket klart fremgår af den kendsgerning, at vi i dag har det foreliggende lovforslag til behandling.

På trods af ministerens løfte til udvalget om løbende at blive orienteret om reorganiseringsforløbet, så mener jeg stadig væk ikke, at udvalget fik alle relevante oplysninger i sagen. Endvidere har vi, mener jeg, fået nogle ukorrekte oplysninger med fuldt overlæg, og for historiens skyld har fremskridtspartiet udbedt sig svar på en række spørgsmål, vi har stillet vedrørende nedsættelse af fagstudienævn for overbygningsuddannelserne på RUC. Vi har ønsket og ønsker stadig skriftligt svar på disse, selv

om jeg har forstået, at ministeren helst vil snige sig udenom.

Når vi herudover ser tilbage på, at ministeren den 22. oktober 1975 direkte mod bedre vidende påstod, at studieordningerne for basisuddannelserne på Roskilde universitetscenter udarbejdet på grundlag af den nye bekendtgørelse formelt set var i orden, og at der i det hele taget var kommet ro over tingene, efter at der pr. 1. september var oprettet institutter, ja, så må man virkelig være bekymret for ministerens dømmekraft. På dage efter den 22. oktober måtte ministeren erkende, at alt så sandelig ikke var i orden.

På denne baggrund er det ikke underligt, at vi fra fremskridtspartiets side er begyndt at se på, hvad det i det hele taget er, der har forhindret en hurtigere nedlæggelse eller en total nedlæggelse af centret. Svaret på dette kan simpelt hen kun være, at septemberforligets sorte skygger forhindrer, at ministerens sysler vedrørende Roskilde universitetscenter bringes til ophør.

Lone Dybkjær (RV):

Som det fremgår af betænkningen og af førstebehandlingen, er det radikale venstre en del af det flertal, der støtter undervisningsministerens forslag om at sætte Roskilde universitetscenter under administration. Da det ikke er med glad sind, vi gør det, skal jeg ledsage tilsagnet med et par principielle bemærkninger om baggrunden for vor tilslutning.

Roskilde universitetscenter blev grundlagt i slutningen af en periode med en meget stærk liberalisering, men egentlig også på et tidspunkt, hvor mange endnu mente, at liberaliseringen ville fortsætte, og hvor der fremfor alt måtte siges at være økonomiske muligheder for det. I en dynamisk udvikling kan man måske nok tillade sig et center med løse strukturer, det kan oven i købet være befordrende for ny tankegang og for en videregående udvikling, men i den fase, vi nu er inde i, bl. a. med de økonomiske stramminger, vi ser, så bliver de løse strukturer meget farlige, fordi de uafslædigt vil blive udsat for angreb. Der er, så vidt jeg kan se, kun én mulighed tilbage, nemlig at skabe en stram ramme, for hvis ikke man gør det, så kan man risikere, at man virke-

[Lone Dybkjær.]

lig kommer til at angribe den grundlæggende målsætning for universitetet, nemlig at drive forskning og give videnskabelig uddannelse indtil det højeste niveau.

Vi står over for et valg i dag, enten en politikerstyring eller en højredrejet lærer-ekspertstyring. Også lærere og eksperter har politiske holdninger, ofte kan de komme til at dominere i de faglige afgørelser, og ofte kan de også føre til en vis træghed i reformerne, men trods alt er jeg helt sikker på, at man stort set vil bevare det faglige niveau. Begynder der derimod at ske en politisk styring med politiske indgreb ned i detaljerne, som jeg synes man har kunnet se tendenser til, så tror jeg virkelig, der er grund til at frygte, at det faglige niveau sænkes, samtidig med at man naturligvis må sige, at enhver illusion om forskningsfrihed forsvinder. Vi er derfor ikke tilhængere af de ændringsforslag, fremskridtspartiet har fremsat.

Styrelsesloven har kostet de etablerede universiteter mange anstrengelser og problemer. Nogle steder har det ført til gode resultater, nogle steder til dårlige resultater. Men det er en næsten umenneskelig opgave at afprøve en sådan styrelseslov på et nyt universitet. Jeg tror, det kan gå på nogle af de veletablerede institutioner, hvor mekanismen om, at forslag bortfalder ved stemmelighed, måske kan komme til at fungere, fordi man, alt andet lige, så blot vil bevare det, man har. Men taler man om et nyt universitet, vil man risikere, at der næsten ingenting kan komme i gang, og det er vel i nogen grad den situation, Roskilde universitetscenter har befundet sig i.

Disse to forhold, det ene, at liberaliseringenstid og de økonomiske mulighedstid, sådan som vi så det i 1960'erne, er forbi, og at den faglige styring derfor er at foretrække fremfor politiske indgreb, og det andet, at styrelsesloven næppe er egnet i en opbygningsfase på et universitet, fører til, at vi kan gå ind for, at der etableres et eksternt rektorat, og at der herudover sker ændringer i styrelsesloven for Roskilde universitetscenter.

Det er et meget stort ansvar, der pålægges de tre personer, og man må håbe, de kan leve op til det. Jeg håber, at de vil være i stand til at sige et par borgerlige ord på

Roskilde universitetscenter, sådan at de kan få centeret til at fungere på en ordentlig måde, men lige så vigtigt er det, at de kan sige et par borgerlige ord til andre, der måtte ønske at indblande sig i centerets videre virke. Deres tid skal ikke anvendes til at besvare detaljerede spørgsmål fra presse, folketing eller andre personer; deres tid skal anvendes til virkelig at bringe reorganiseringen til at fungere.

Deres mål må faktisk være at gøre sig selv overflødige. De skal efter det radikale venstres opfattelse arbejde på, at man kan sige, at RUC bliver i stand til at klare sig selv, og lykkes det ikke, må man sige, at dette indgreb er faldet på gulvet. Med andre ord, de skal være en slags gode tjenere, som dog er i stand til at sige deres herre et par borgerlige ord, og de skal beskytte Roskilde universitetscenter, så der nu skabes den arbejdsro for Roskilde universitetscenter, som er helt nødvendig.

Det er vigtigt, at universitetet i sin nye fase ikke taber fremtiden af syne, og at vi gør os klart herinde, at målet med Roskilde universitetscenter trods alt må være at lave et universitet, der kan leve op til fremtidens krav. Det må ikke blive et center domineret af politiske fløje, og det må heller ikke blive et sted, hvor en kultur- og videnskabsfjendtlig holdning får indflydelse. Jeg håber, det med dette forslag vil være muligt at tilgodese disse synspunkter.

Gerda Møller (KF):

Nu har jeg jo lige med beklagelse konstateret, at der ikke var tilslutning til det forslag, som det konservative folkeparti fremsatte om afvikling af Roskilde universitetscenter. Derfor bliver det nu ministerens forslag om at sætte centret under administration, der skal iværksættes.

Nu skal der altså hele 4 rektorer til at styre et universitetscenter med stadig faldende tilgang af studerende, med gennemgående for få videnskabelige medarbejdere på hvert fagområde, med for ringe eller slet ingen forskningsplanlægning, med en række ubenyttede lokaler og med et miljø, som man må tvivle på om nok så mange påtvungne regler kan forbedre. Man behøver blot at tage Studenterbladet af 14. november d. å. frem og se, hvorledes 3 tidligere medlemmer — når de er „tidligere“, er det

[Gerda Møller.]

jo, fordi de lige er gået ud af styrelsesorganerne, alle de studerende på Roskilde universitet — Marianne Birkmose, Søren Viemose og Hans Chr. Viemose, beskæftiger sig med, hvordan vi kommer videre, først og fremmest på deres præmisser, ikke ud fra de intentioner, som ministeren har.

Det 3 mands rektorat, der nu skal fungere på RUC, får meget store beføjelser og dermed stor magt. De skal selvfølgelig have betaling for arbejdet, de skal have stillet akademisk medhjælp til rådighed og i et vist omfang have rejse- og opholdsudgift betalt, i hvert fald for de to, der bor uden for København — jeg tror, det er i Jylland og Odense.

Ministerens regner med, at det vil koste staten 1 mill. kr. om året i hvert fald, så det kan altså snige sig op til 4 mill. kr. i den tid, rektoratet formentlig kommer til at fungere. Jeg har altså ret i, at RUC er et dyrt eksperiment.

Ansvar for, at dette eksperiment kan lykkes, må være ministerens, og man må håbe, som der også er givet udtryk for fra anden side, at ministeren har fundet de rette personer.

Vi i det konservative folkeparti føler os ikke overbevist om, at ministerens foranstaltninger vil hjælpe. Jeg synes, det også ligesom skinnede igennem både den radikale ordførers tale og venstres ordførers tale; i hvert fald gav de udtryk for, at de håbede, at disse tre personer kan leve op til ansvaret.

Vi tror, man på et eller andet tidspunkt kommer til at følge vort forslag om at afvikle Roskilde universitetscenter og lægge det ind under Københavns universitet, således som også en af professorerne ved Roskilde universitetscenter, professoren i kemi, hr. Rassing, mener er det eneste rigtige i den nuværende situation.

Vi må derfor undlade at stemme for ministerens forslag, og vi undlader også at stemme vedrørende de ændringsforslag, som ligger både fra fremskridtspartiet og fra ministeren.

Morten Lange (SF):

Så er der ved at blive skrevet endnu et kapitel i Roskilde universitetscenters stormrige historie. Når man engang får disse kapitler lagt sammen og følger dette ind i

det, så vil man måske nok opdage, at et flertal af de problemer, som har tårnet sig op omkring dette meget spændende og stor-slåede eksperiment, i virkeligheden er politisk skabt fra folketing og ministerium.

Det forekommer også at være typisk for denne lidt panikagtige handling, man nu er i færd med at foretage, at det var ikke større problemer, der har været rejst, end at et sikkert centralstyre skulle kunne have givet den vejledning vedrørende problemernes løsning, som havde sikret, at vi ikke her skulle blive nødt til at tilsidesætte de love, vi selv har givet.

I sit princip og i sin karakter er den fuldmagtslov, vi her giver, fuldstændig enestående i dansk lovgivning, heldigvis. Jeg går ud fra, at ministeren kun har taget dette skridt med et tungt hjerte, og jeg vil gerne komme med et par enkelte, håbefulde eller forhåbningsfulde bemærkninger ved denne behandling. Jeg har forstået ministeren sådan, at hun trods disse diktatoriske indgreb i styringen stadig væk har til hensigt — og har givet sine tre eksterne rektorkollegie-medlemmer en sådan instruks, at meningen med deres arbejde er — at Roskilde universitet skal videreføres efter de ideer og hovedplaner, hvad angår form og indhold, som vi hidtil har set som typiske. Altså, man vil forsøge at videreføre eksperimentet, som i realiteten har så store demokratiske indslag, under en diktatorisk ledelse.

Jeg anser ikke metoden for at være hverken heldig eller ønskelig, men jeg vil dog sige, at det er i hvert fald en formildelse i forhold til det forslag, vi just har afvist, som gik ud på at forhøre Roskilde universitet som en slags for tidlig julegave til Københavns universitet uden nogen forskrifter for, hvorledes et sådant arbejde skulle videreføres. Men bare det, at et sådant forslag kan fremsættes, gør det klart, hvor kaotisk den politiske styring har været over for dette nydannede universitet.

Vi har set ministerens forslag til eksternt rektorat, og det ville jo være skarnagtigt, om vi var så, skal vi sige hårdkogte, at vi ønskede, rektoratet ville brække sin hals undervejs. Det var fristende. Men jeg må indrømme, at jeg sætter eksperimenter inden for universitetsverdenen så højt, at selv når man fra politisk hold bliver nødt til at korrigere egne fejltagelser på en demokratisk

[Morten Lange.]
set uantagelig måde, så må vi håbe, at op dette bliver godt.

Vi vil stemme imod disse forslag. Vi vil stemme imod fremskridtspartiets ændringsforslag, der gør ondt værre. Men jeg vil alligevel på dette tidspunkt mene — selv om det ikke er med vor billigelse, med vor støtte eller noget, der minder om det — at det rektorat, som skal prøve på at klare tingene, vil arbejde i den ånd, jeg har skitseret, og i så fald vil den korrekte afslutning på disse bemærkninger være det latinske: quod felix faustumque sit.

Chr. Christensen (KrF):

Til forklaring af vor stillingtagen vil jeg gerne citere et uddrag af, hvad jeg udtalte ved førstebehandlingen af det foreliggende lovforslag, ikke mindst på baggrund af de udtalelser, der ved behandlingen af det forudgående lovforslag her blev fremført af fru Gerda Møller.

Jeg udtalte sidste gang, at spørgsmålet, om det overhovedet kan nytte at arbejde videre med RUC, ikke uden videre kan fejles af bordet. Udviklingen, vi har været igennem med centret, giver absolut ikke overvejende grund til optimisme. Skal de studerende forholdes en virkelig solid uddannelse, der gør dem kvalificerede til en stilling i samfundet, og vi herfra fortsat skal investere i et foretagende, der er negativt i sit sigte, ja, så er det uden tvivl bedre, at vi stopper — jo før, jo bedre. Men så fortsatte jeg (Folketingstidende sp. 1562): „Forhandlingerne i udvalget må afklare, om det er muligt igennem det foreliggende forslag at nå en acceptabel løsning. Ministerens intentioner i den skriftlige fremsættelse sigter efter vor opfattelse i en positiv retning. Skulle det trods disse intentioner ikke lykkes at skabe eller finde en acceptabel løsning, må det konservative forslag om nedlæggelse af RUC og overflytning af de studerende til Københavns universitet påkalde vor sympati.“

Må jeg sige nu, at det efter kristeligt folkepartis opfattelse er sådan, at der dels igennem udvalgsarbejdet og dels igennem det af ministeren udarbejdede udkast til midlertidig styrelsesordning for RUC er skabt mulighed for, at forholdene på RUC kan bringes på ret køl.

Ministeren har efter min opfattelse modigt og beslutsomt taget fat på problemerne med det sigte at gøre det muligt for de studerende på RUC at få noget ud af deres uddannelse og for RUC at højne det faglige niveau. Det er så op til RUC at leve op til denne mulighed.

Det er ministeren, der er ansvarlig for etableringen af det eksterne rektorat derude og dermed også for udnævnelsen af de tre rektorer. De må udføre deres arbejde under ansvar over for ministeren, og ministeren må være ansvarlig over for folketinget og dettes undervisningsudvalg for udviklingen derude.

På den baggrund kan kristeligt folkeparti støtte ministerens forslag med de ændringer, der er foreslået, og må afvise ændringsforslagene fra fremskridtspartiet.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg synes ikke, der er nogen grund til at gentage de bemærkninger, vi har fremsat ved førstebehandlingen, men skal alene sige et par supplerende ting om det, der yderligere er blevet understreget i det, der er kommet frem siden. Det drejer sig først og fremmest om undervisningsministerens notat vedrørende etableringen af det eksterne rektorat. Jeg må sige, at dette notat har efter vores opfattelse til fulde bevist og understreget den stilling, som vi gav udtryk for ved første behandling, nemlig at det, der er tale om her, er indførelse af undtagelsestilstand. Det som nu skal styre Roskilde kan man betegne på forskellig måde, men det er regulært en junta med diktatoriske beføjelser, som her bliver indsat for på alle mulige måder at kunne gribe ind indtil de mindste enkeltheder. At der i det hele taget er nævnt noget i dette dokument om kollegiale organer, forekommer fantastisk, for der er ingen, der kan have nogen som helst tro på, at de kollegiale organer har nogen mulighed for at virke under de betingelser, man her giver dem.

Jeg kan ikke dele bare det lille gran af optimisme, der var i hr. Morten Langes indlæg. Man kan ikke gennemføre sådan noget og så have tillid og tro til eller bare den mindste tillid og tro til, at det eksperiment, der er sat i gang på RUC, kan fortsættes under de betingelser, som man her giver.

[Freddy Madsen.]

Jeg har heller ingen tro på, at der er noget, der kan ryste undervisningsministeren. Socialdemokratiet er på alle mulige områder gået overordentlig vidt for at takkes den borgerlige fløj herinde, men det er klart, at undervisningsministeren fører med adskillige længder, når det gælder hendes område. Det er kommet meget tydeligt frem i dag, hvor fremskridtspartiet bakker undervisningsministeren tuldt og helt op i denne sag. Det er yderligere en understregning af, hvad det er, man er i gang med at lave.

Men man kan vel med den udvikling, der er i gang, ikke engang håbe på, at undervisningsministerens partifæller vil prøve på at bede hende om at tage reb i sejlene i fremtiden. Det, der her ligger, er i hvert fald en understregning af, at den linje, som føres på undervisningsområdet nu, har nået sådanne højder, at selv fremskridtspartiet kan tilslutte sig det.

Tønnesen (CD):

Jeg beklager, at vor ordfører i denne sag ikke kan være til stede i dag, men jeg skal alligevel tillade mig at fremkomme med et par bemærkninger. For os centrum-demokrater er det hjertegribende let at anbefale dette forslag, så meget mere som det minder i høj grad om det forslag, vi forsøgte af føre frem til vedtagelse i dette høje ting for cirka et år siden. Det ligner det nærmest til forveksling.

Vi kan naturligvis medgive det med ministerens ændringsforslag vor varmeste anbefaling, men vi kan ikke stemme for fremskridtspartiets ændringsforslag.

Det er med stor tilfredshed, vi kan konstatere et så stort flertal, som tilfældet er, i denne sal for de tanker, som vi med en vis ret har lov til at kalde vore. Det er altid tilfredsstillende for et mindretal ikke alene at have ret, men også at få ret, og vi vil hilse dem, som vi nu lige har hørt betegnet som „juntaen“ dernede: held og lykke med arbejdet.

Steen Folke (VS):

En journalist har spurgt mig, om jeg mente, der forelå et dækkende, nuanceret beslutningsgrundlag for beslutningen om at sætte RUC under administration i form af

de rapporter, der er kommet, m. v. Det siger sig selv, at jeg mener ikke, der er tale om, at disse håndplukkede professorredegørelser, som har spillet så stor en rolle i forbindelse med beslutningssagen, faktisk giver et dækkende og nuanceret billede af forholdene på RUC, men jeg måtte bedrøve denne journalist med at sige, at jeg mener ikke, det havde gjort nogen som helst forskel, om der faktisk havde ligget et mere dækkende beslutningsgrundlag. Det er ikke de saglige hensyn i denne sag, der er taget. Det drejer sig slet og ret om en politisk afgørelse, en politisk indblanding.

Det er et yderst spinkelt påskud, der er baggrunden for nu at sætte RUC under administration. Det er et led i en stadig optrapning af statsmagtens indblanding i forholdene på RUC. Man kan diskutere, hvor stor forskel det så gør i sidste ende, at man nu har taget dette endelige skridt med et lovindgreb. Man var allerede meget langt i retning af at blande sig i forholdene ned i de mindste detaljer på RUC, inden man nu greb til dette sidste skridt i denne optrapning. Man kan altså diskutere, hvor stor forskel det i virkeligheden gør for RUC. Det er klart, at jeg mener ikke, og vi mener ikke i VS, at et eksternt rektorat med diktatoriske beføjelser er den rette styreform, hverken for RUC eller for nogen andre højere undervisningsinstitutioner. Vi mener i det hele taget ikke, at borgerskabets diktatur er den rette styreform, hvad enten det er på læreanstalter eller i samfundet i det hele taget.

Fru Lone Dybkjær var bekymret over, at dette indgreb ligesom åbnede op for, at man i det hele taget i højere grad kunne gå ind i en politisk styring ved de højere uddannelsesinstitutioner ned i de mindste detaljer. Jeg mener, den bekymring er meget velbegrunderet, men jeg mener nok, det er lidt karakteristisk for det radikale venstre, at det radikale venstre altid er meget bekymret over tingene og over udviklingen, men alligevel, når det drejer sig om at tage stilling, når det drejer sig om at stemme, faktisk som i denne sag alligevel stemmer for det indgreb, som helt oplagt vil være et led i en efterhånden voksende statslig styring af de højere uddannelsesinstitutioner.

Jeg mener ikke, der er tvivl om, at RUC

[Steen Folke.]

også er blevet brugt og i fremtiden vil blive brugt til at stramme grebet om de højere uddannelser i det hele taget. Man kan se det nu i forslaget om ændring af styrelsesloven, og ministeren har for så vidt udtalt sig klart om, at fordi der er politisk uro osv., så bruger man altså dette til at stramme grebet om de højere uddannelser.

Det er for mig at se det alvorligste ved denne sag, at den er et led i den almindelige, voksende statslige indblanding i og styring af de højere uddannelsers interne forhold, både formerne og indholdet i undervisning og forskning. Det hele bliver efterhånden besluttet i højere og højere grad statsligt centralt.

Vi stemmer naturligvis imod dette forslag ved tredje behandling. Fremskridtspartiets ændringsforslag om, at undervisningsudvalget skal have lov at blande sig mere i det vil vi undlade at stemme om, det gør for os at se ingen forskel, om det er ministeren og regeringen, der foretager disse indgreb, eller man forhandler med de reaktionære partier i undervisningsudvalget, det spiller stort set ingen rolle. Det er det samme resultat, der kommer ud af det.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg vil gerne takke hr. Jens Kristian Hansen for bemærkningerne om, at advarsler til Roskilde universitetscenter allerede tidligere var blevet givet.

Flere af ordførerne var inde på spørgsmålet om de tre personer, der nu skulle udgøre det eksterne rektorat. Jeg vil gerne understrege, at jeg selvfølgelig — og oven i købet gerne — påtager mig det fulde ansvar både for valget af de pågældende personer og også for de kvaliteter og kvalifikationer, de har til at løse den pågældende opgave.

Jeg forstod hr. Brixtoftes bemærkninger om heldagsarbejde på den måde, at han ønskede at understrege, at det eksterne rektorat virkelig skulle være i stand til at bruge den fornødne tid på det arbejde, der skulle i gang på Roskilde universitetscenter, og jeg er enig i, at det er nødvendigt at gøre et stort arbejde for at få disse ting klaret.

Hr. Halvgaard havde nogle bemærkninger om, at undervisningsministeren ikke

havde levet op til udvalgets forventning. Det må åbenbart være fremskridtspartiets forventning, da ingen andre partier har givet udtryk for det samme. Jeg vil godt understrege, at udvalget løbende er blevet orienteret om, hvad der er foregået på Roskilde universitetscenter, og jeg må selvfølgelig på det skarpeste tilbagevise, at jeg skulle have givet ukorrekte oplysninger til udvalget.

Jeg vil også godt understrege over for fremskridtspartiet, som jo sagde, de kunne støtte forslaget, at der er ikke tale om en hurtig og total nedlæggelse, således som hr. Halvgaard i den sidste del af sit indlæg var inde på det.

Til hr. Morten Lange blot den enkelte bemærkning, at Roskilde universitetscenter skal videreføres efter de hidtidige ideer. Det er understreget i slutningen af fremsættelsestalen, og jeg skal undlade at citere det, men blot henviser hertil.

Lone Dybkjær (RV):

Til hr. Steen Folke blot dette, at det radikale venstre foretrækker dette indgreb, hvor man trods alt bevarer den oprindelige målsætning fremfor indgreb, hvorved der virkelig rokkes ved de grundlæggende principper. Det er det, vi frygter.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1.

forkastedes med 86 stemmer mod 21; 13 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2.

forkastedes med 92 stemmer mod 23; 10 medlemmer stemte hverken for eller imod.

§ 1, ændringsforslag nr. 3 om en ny affattelse af § 2, § 2 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 4 om en ny affattelse af § 3 og § 3 i den ændrede affattelse *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et udvalg på 17 medlemmer angående ministerkontrol med bevillinger [af Lysholt Hansen m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. XXXI. Fremsat 14/11 75).

Forslaget sattes til forhandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Lysholt Hansen*) (S):

Ved motiveret dagsorden af 16. juni 1975 vedtog folketinget at nedsætte et udvalg, hvis kommissorium også blev fastlagt i samme dagsorden, sålydende: „... beslutter tinget at nedsætte et udvalg på 17 medlemmer, der har til opgave inden folketingeårets udgang at afgive en beretning om de eksisterende muligheder for ministerkontrol med bevillingerne med særligt henblik på, om der bør foretages ændringer i de gældende love om kunststøtte med hensyn til administration og appelmuligheder.

Tinget går dermed over til næste sag på dagsordenen.“

Under udvalgsarbejdet er det blevet klart, at dette kommissorium i virkeligheden dækkede et betydelig større område af problemer, end vi måske i første omgang havde overset, og jeg skal på alle forslagsstilleres vegne meddele, at vi ikke er blevet færdige med arbejdet med at undersøge, i hvilken grad og på hvilke områder man udelegerer beslutningsmyndighed til andre organer, hvor ministeren ikke har mulighed for at gøres ansvarlig, og at vi derfor har fundet det rigtigt, at dette udvalg gennedsættes med samme kommissorium til at gøre sit arbejde færdigt i det folketingsår, vi nu er inde i. Det skal jeg på alle de forslagsstillende partiers vegne anbefale.

Glistrup (FP):

Fremskridtspartiet hører ikke til blandt forslagsstillerne. Det bevirker imidlertid ikke, at vi vil gå imod forslaget, når det kommer til sidste behandling og der skal stemmes. Tværtimod vil vi stemme for, og hvis vi endelig skulle have en betydelig indvending i denne forbindelse, så er det, at vi er noget kedede af, at der har skullet gå henved 2 måneder af det nye folketingsår, før vi har kunnet få det udvalg nedsat igen. Vi

mener så afgjort, det er en meget, meget vigtig opgave, som udvalget tager sig af, og det gælder derfor om, at det hurtigst muligt kommer i funktion igen.

Når vi imidlertid ikke er medforslagsstiller, så er det, fordi vi tror, at udvalget kunne gøres endnu bedre på to punkter. Dels kunne man udvide medlemskredsen lidt og derved opnå, at samtlige partier her i salen ville være repræsenteret i dette udvalg, der beskæftiger sig med meget centrale problemer, både anskuet fra en politisk synsvinkel og anskuet fra en forfatningsretlig synsvinkel og simpelt hen ud fra hensynet til at klare de praktiske problemer, vi befinder os i. Derfor havde vi meget gerne set, at udvalget var blevet noget større. Dels tror vi, at udvalget kan rende ind i formelle vanskeligheder, som følge af at man har begrænset dets kompetence, så det ikke angår alle forhold vedrørende ministerkontrol med offentlig forvaltning.

Vi vil derfor, hvis det ellers kan lykkes for os at nå det, stille ændringsforslag på de to punkter til anden behandling, men vi vil bestemt ikke have, at sagen på nogen måde sinkes, fordi vi gerne vil stille ændringsforslag. Kan vi ikke nå det, så er det vigtigere, at sagen kommer for hurtigt, end at man får lejlighed til at se, hvordan der vil blive stemt om vore ændringsforslag, og vi er derfor helt enige i det oplæg, jeg forstår der er fra forslagsstilleres side om, at man ikke ønsker denne sag i udvalg. Den er allerede blevet forsinket nok. Vi ser meget gerne, at den nu fremmes mest muligt som jo også ugeplanen for næste uge tyder i retning af at den vil blive; det er vi særdeles taknemlige for.

Ninn-Hansen (KF):

Jeg synes, hr. Glistrup og fremskridtspartiet burde have været medforslagsstiller, for det, hr. Glistrup nævner, det er jo småting — som hr. Glistrup vist egentlig også selv sagde med lidt andre ord — i forhold til det væsentlige i denne sag. Hr. Glistrups øvrige bemærkninger var jo en fuldstændig opslutning om det initiativ, der blev taget af den konservative folketingsgruppe til, at vi nu måtte have undersøgt denne bevillingspraksis, om man har fjernet bevillingerne fra den lovgivende forsamling, folketinget. Det er jo det, der er tilslutning til